

Výsledky prichádzajú až po práci, nie naopak

Z nadväzuje Eugena Jurzyca

Niektoré súčasné ekonomické problémy sú naozaj fundamentálne a treba na ne odpovedať realizáciou systémových zmien. Niektoré uskutočnila predchádzajúca vláda, iné nie. Súčasná vláda má iste mandát na to, aby so svojou predchodkyňou nesúhlasila. To je v poriadku. Je však nevyhnutné, aby o systémových riešeniach zásadných problémov mala svoju predstavu.

Nestačí povedať, že chceme kvalitné a bezplatné zdravotníctvo a školstvo, že chceme pokles cien v energetike a malý deficit verejných financií. Treba už aspoň začať budovať predstavu o systémoch, o cestách, ktoré k nim vedú (za takú samozrejme nie je možné považovať zaplatenie všetkého z rozpočtu, ani nahradenie všetkých ľudí v štátnej správe lepšími).

Štátny rozpočet napríklad nemôže vydať nekonečne veľa peňazí na zdravotníctvo.

Treba preto rozhodnúť o tom, aký systém použijeme na obmedzenie dopytu. Ak to nebudú exekúcie na nemocnice, ktorých nákupy presahujú ich príjmy a poplatky pacientov, možno to môže byť niečo iné.

Je však najvyšší čas povedať si, čo to bude. Ak nespravíme nič, pôjde zdravotníctvo do dlhu a dopyt sa bude obmedzovať, tak ako doteraz -spontánne, napríklad zvýšeným vyberaním úplatkov.

Nedostatok financií vo vysokom školstve by sa dal riešiť mechanizmami motivujúcimi zvyšovanie ich prílevu zo súkromných zdrojov. Napríklad spoplatnením štúdia. Aj na to môže byť iný názor. Ale aký?

Vydáme sa cestou znižovania podielu počtu študentov denného štúdia, ktoré je kvalitnejšie, ale pre štát drahšie? Budeme zvyšovať podiel počtu externých študentov, ktorí si štúdium musia platiť, často sú však zo sociálne slabších rodín, než ich kolegovia na dennom? Aj to sa dá, ale najprv si prediskutujeme, či to takto chceme. Až potom konajme.

O systéme treba pohovoriť aj v prípade regulácie prirodzených monopolov. V elektroenergetike boli doterajšie predstavy založené na postupnej liberalizácii trhu.

Neregulované ceny v jej výrobe mali za cieľ zvýšiť investície do nej, ako aj do budovania kapacít umožňujúcich dovoz lacnej elektriny napríklad z Ukrajiny. Aj tu je možné mať inú predstavu. Ale treba povedať akú.

Nestačí nariadiť pokles cien. Treba aj dopovedať, že sa tak znižuje motivácia na dovozy lacnejšej elektriny, ako aj na výstavbu nových elektrární zo súkromných financií. Naopak, zvyšuje sa pravdepodobnosť, že nové, už stratové elektrárne sa budú stavať z prostriedkov štátu, čo povedie k plošnému dotovaniu ekonomiky. Teda aj k vývozu slovenských daní do zahraničia. Povedzme si jasne, či chceme v liberalizácii trhu pokračovať alebo nie. No a tiež si treba povedať, či chceme deficit verejných financií menší ako tri percentá alebo nie.

Nie je možné donekonečna pripravovať virtuálny rozpočet, ktorý je akceptovateľný v odborných kruhoch, a súčasne hovoriť, že sa bude mýňať podľa iných pravidiel.

Tie majú byť založené na nejasej predstave o viazaní rezortných výdavkov.

Rozpočet je vážna vec.

Neslúži na obľafnutie Bruselu a „pravicových analytikov“, ale na premyslené spravovanie vlastnej krajiny.

Najprv si pohovorme o systémovej ceste, ktorá vedie k výsledkom.

Zvýšime tak šancu, že sa dostavia. Nemôžeme najprv stanoviť výsledky a potom čakať, že sa dostaví cesta k nim.

Foto popis|

O autorovi| Eugen Jurzyca, Autor je riaditeľ INEKO